

Radikal

O sade bir Büyükadalıydı...

ORAL ÇALIŞLAR

Türkiye / 15/01/2012

1993'te ailecek Büyükadalı olunca Lefter'in komşusu olmak hayatımıza değişik bir boyut kattı.

Yıl 1965. Lefter, Fenerbahçe'de futbolu bıraktıktan sonra Mersin İdman Yurdu'na antrenör-futbolcu olarak gelmişti. Ben de Tarsus İdman Yurdu'nda oynuyordum. Lefter 40'ında ben 19'umdaydım. O maçta birlikte çektiğimiz fotoğrafımı bir arkadaşım yıllar sonra göndendiğinde çok mutlu olmuş, fotoğrafı Lefter'le paylaşmanın mutluluğuna kavuşmuştum.

1993 yılında biz de ailecek Büyükadalı olduk. Rüyalarımin, çocukluğumun efsanesi Lefter'in komşusu olmak hayatımıza değişik bir boyut kattı. Onunla eczacı Avni'nin dükkanında uzun futbol muhabbetleri, geçmiş günlere yolculuklar yapıyorduk. Lefter, şık giyinmeyi ve yakışıklı görünmeyi severdi. İkimizin birlikte çektiği fotoğrafı heyecan içinde gösterdiğimde pek hoşlanmadı. "Ben şişman görünüyorum, öyle değildim" şeklinde bir tepki gösterdi.

Eczacı Avni'nin o fotoğrafımızı Merkez Eczanesinin vitrinine asmasını da bu yüzden pek istemedi. Ama o fotoğraf benim için bir gurur vesilesi olarak kaldı.

Lefter İstanbulluydu, ama asıl olarak Büyükadalı'ydı. Kızları, damatları, torunları Büyükadalı'ydı. Bizim onu ilk kez yakından tanıma şansı bulduğumuz 1990'lı yıllarda en büyük dostu Yorgo'ydu. Yorgo 70'in üzerindeydi, Lefter 70'ine yaklaşmıştı. Sıradışı renkler içeren, elektriği yüksek, oldukça sürprizli bir şekilde akan sohbetlerini dinlemek ilginçti. Lefter'in teknesine sabahın köründe birlikte binerler, Büyükada'nın arkasındaki Tavşan adasına giderler, (kendi iddialarına göre) çıplak denize girerlerdi. Dostlarından birisi, eski milli yüzücülerden Doğan Bey'di.

Yaz akşamları Lefter ve dostları Büyükada'nın merkezindeki kahvelerden birisinde buluşurlar, saatler süren muhabbetlere dalarlardı. Önce Doğan beyi, sonra Yorgo'yu kaybettik. Lefter'in sohbet çevresi azaldı. İlk günden son gününe kadar yanından ayrılmayan sıkı dostu ve en yakası açılmadık öyküleri paylaştığı arkadaşı Azeri Hasan Efendi, o günlerde onun yüzünü güldüren son kişilerdendi.

Ondan adanın eski günlerine, futbolun eski günlerine ilişkin unutulmaz öyküler dinlerdik. Atatürk'ün Büyükada ziyaretlerini, geçmişin elleri eldivenli Rum, Ermeni arabacıların kibarlığını, zarafetini anlatırdı.

Atatürk'ün Büyükada'ya geldiği günleri de sık sık anlatmaktan sevk alırdı: "Atatürk'ü hatırlamaz mıyım? Gider elini tutardık, polisler kovalarlardı bizi. Bir arkadaşım vardı, öldü şimdi Arnavut. Derdik ki, Atatürk'ün elini kim tutacak daha evvel. (...) Polisler sağında solunda. Sivil polisler. Biz kaçardık onların arasından. Giderdik, hemen üzerimize gelirdi polisler. O okşardı bizi. Hoşuna giderdi. 'Bırakın çocukları' derdi. Onunla giderdik. Yat Kulübüne-şimdiki Anadolu Kulübü- giderdi. Bir gece kalıp dönerdi."

Milli takımda oynadığı günlerde hala eniştesinin yanında haftalıkla elektrikçi çıraklığı yaptığını söylediğinde şaşırılmışım. Türkiye'nin süper starı olduğu yıllarda hayatının bu kadar sade ve sıradan olması, onun orijinal yönlerinden sadece biriydi. Fenerbahçe maçlarından çıktığında, futbol ayakkabılarını omzuna asıp, tramvaya yetişmek için koşturması, bir an önce Büyükada'ya varma aşkı, Lefter gerçeğinin parçasıydı.

1994 yılındaki söyleşimizde Büyükada aşkını ve dönemin sade yaşamını şöyle anlatmıştı: "O zaman Salı-Perşembe idman vardı. Futbolu severek ve isteyerek yapıyorduk. Amatör bir ruhla forma için oynuyorduk. Şimdiki futbolda para var. (...) Çok büyük imkanlara sahip olmuşum. Nice'te evim vardı. Param çoktu, istediğim arabayı alabilirdim. Ama Ada hepsinin üstünde. Ada'nın böyle olacağını bilsem hiç geri dönmezdim, kesinlikle dönmezdim. (...) Eskiden büyüklerimiz bize birşey dedikleri zaman hazırol vaziyetinde karşılarna giderdik, istedikleri yere gönderirlerdi."(Oral Çalışlar, Portreler kitabı, Everest yayınları)

Omuzlarda da taşındı evi de taşlandı

Lefter doğma büyüme Büyükadalı'dır. 6-7 Eylül 1955 saldırılarının en şiddetlilerinden birisi orada yaşandığında, kışkırtıcılar, Lefter'i ve evini de hedef aldılar. Türk futbolunun gözbebeğiydi. Gol kralıydı. Efsanesiydi. Irkçılar buna rağmen, ona saldırmaktan geri durmadı.

Saldırığı haber alan arkadaşları, o dönemin milli futbolcuları Basri'ler, Naci'ler, Can'lar atlayıp Büyükada'ya geldiler ve Lefter'e saldıranlara karşı durdular. Sohbetlerimiz sırasında "Şunu görüyor musun, şimdi dost davranıyor. Bunun babası 6-7 Eylül'de saldırganların, yağmacıların başındaydı" dediğini duymuşumdur.

Dünyanın dört bir yanına dağılmış akrabaları vardı. Büyük bir bölümü Atina'daydı. (Çeşitli tarihlerde yaşanmış saldırıların etkisiyle, Büyükada Rumlardan "temizlenmiş"ti.) Adada yaz sona erdiğinde, otomobiliyle Atina'ya gitmekten zevk alırdı. Birkaç ayını kız kardeşlerinin, yeğenlerinin yanında geçirirdi. Uçağa binmekten korkması otomobil yolculuklarının asıl nedeniydi.

Bir keresinde Atina yolunda kaza geçirdi. Hastanelerde yattı. Geçen yıl Atina'ya son yolculuğunda kalp krizi geçirdi. Fenerbahçe Başkanı Aziz Yıldırım'ın gayretiyle özel uçakla Türkiye'ye getirildi. Son kalp krizi onu çok sarstı. Giderek, kahve buluşmalarına tekerlekli sandalyeyle gelmeye başladı.

Son karşılaşmamız Kasım ayıydı. Soğuk bir havada eşi onu adayı dolaşmaya çıkarmıştı...

Artık, Büyükada'da Lefter yok. Büyükada tarihinin önemli bir sayfası daha kapandı...